Ooit belicht vanuit drie invalshoeken de brede geschiedenis van de bloembollensector:
- Wat gebeurde er 25, 50, 75 of 100 jaar geleden?
- Een bijzonder boek uit de KAVB-bibliotheek.
- Een uitvinding die de sector sterk heeft beïnvloed.

Russische handel

Alles voor de socialistische heilstaat. Dat was het motto in de jaren dertig in de Unie van Socialistische Sovjet Republieken. En dus werden bloembollen uit de zuidelijke delen van het grote rijk in het westen te koop aangeboden. In 1935 verscheen er zelfs een catalogus van.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: René Faas

Toen eind 19e eeuw plantenzoekers de zuidelijke delen van het grote Russische rijk doortrokken, vonden ze een schat aan nieuwe planten, waaronder talloze bol- en knolgewassen. De Haarlemse firma C.G. van Tubergen stuurde zelfs vier reizigers op pad om daar nieuwe soorten te zoeken, die vervolgens naar Haarlem werden gezonden om van daaruit hun weg te vinden naar liefhebbers. Ook naar Rusland toe vond in die tijd een flinke handel in bloembollen plaats. Menig bedrijf had een goede handel op dit land.

Na de Russische revoluties in maart en oktober 1917 veranderde dit beeld radicaal. Als er al bollen naar Rusland gingen, dan was het niet veel meer dan voor enkele honderden guldens, met een enkele uitschieter naar boven. Pogingen om die handel weer op gang te brengen, verliepen moeizaam. Ernst Krelage beschrijft in zijn standaardwerk 'Drie eeuwen bloembollenexport' dat in 1935 namens de Nederlandse regering de Lissese exporteur Andries Verduyn jr naar Moskou werd gestuurd om te stemming te peilen. Veel leverde het niet op.

ONDERGESCHIKT

In datzelfde jaar verschijnt in Rusland een opmerkelijk boekwerk: 'Species of flower bulbs of the Soviet Union'. Het bevat een beschrijving van bol- en knolgewassen die in de Russische natuur voorkomen en die de overheid maar al te graag te koop aanbiedt aan geïnteresseerden in het buitenland. Het boek is in het Engels geschreven en bevat tekeningen van expedities in het zuiden van Rusland die vaak twee tot drie maanden op pad zijn om bollen te zoeken voor de handel. Ze worden uit de natuur gehaald voor de handel. Dat past in de tijd waarin de USSR de natuur ondergeschikt maakt aan de mens. Zelfs de loop van rivieren wordt omgekeerd als dat de mens beter uitkomt.

Het boek is samengesteld door de professoren Vvedensky en Fedtschenko, twee kenners van de Russische flora in die tijd. Naast afbeeldingen van de expedities zijn ook kleurentekeningen opgenomen van een deel van de bolgewassen. Veel ruimte is er voor het geslacht Tulipa en met die afbeeldingen is iets bijzonders aan de hand, zo ontdekte de in 2020 overleden tulpenkenner Wim Lemmers. De tulpenafbeeldingen komen sterk overeen met die uit het boek 'Notes on tulipe species' van W.R. Dykes uit 1930. Wie ze naast elkaar legt, ziet dat ze keurig gespiegeld zijn gekopieerd. Dat geldt ook voor de species van Iris, waarvan Dykes ook een monografie samenstelde. Een verwijzing naar de herkomst van de afbeeldingen ontbreekt. Maar aangezien Fedtschenko lid was van de Royal Horticultural Society zal hij gemakkelijk toegang hebben gehad tot deze boeken.

De bollenverkoop was in handen van Lektechsyrio, een Moskous staatsbedrijf dat naast deze bloembollen uit de natuur ook allerlei medische producten van plantaardige oorsprong verkocht aan het buitenland. In hoeverre er door personen en bedrijven gebruik is gemaakt van deze mogelijkheid om in Rusland bollen uit de natuur aan te schaffen, is niet na te gaan. Wel schrijft Krelage weinig vleiend over deze handel. Tijdens het bezoek van Andries Verduyn aan Moskou blijkt dat bloementelers uit Leningrad (nu Sint Petersburg) wel bollen uit Nederland willen, maar alleen in ruil voor lelies uit de Kaukasus en tulpenspecies uit andere delen van Rusland. 'Een voorstel waarop, wegens onzuiverheid dezer Tulpensoorten, die men uit ervaring bij invoer in Nederland had leeren kennen, niet kon worden ingegaan.'